

Osiąganie wyższego poziomu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w budownictwie

Zarządzanie inwestycjami budowlanymi — streszczenie raportu Agencji

Wstęp

Obecnie w Unii Europejskiej coraz bardziej powszechne staje się przekonanie o konieczności podniesienia poziomu bezpieczeństwa i higieny pracy (bhp) w budownictwie. Każdego roku ok. 1,3 tys. pracowników ulega wypadkom śmiertelnym, 800 tys. doznaje obrażeń, a niezliczona ilość cierpi z powodu złego stanu zdrowia⁽¹⁾. Cierpienie ludzkie spowodowane wypadkami i złym stanem zdrowia budzi niepokój u wszystkich zainteresowanych, a jego rozmiar nie da się obliczyć. Ponadto z tytułu wypadków ponoszone są znaczne straty finansowe.

Chyba nikogo nie trzeba przekonywać, że zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w sektorze przemysłu powinno być zadaniem priorytetowym.

Europejski Tydzień Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy 2004 jest poświęcony budownictwu. Agencja zgromadziła z całej Europy przykłady podejmowania działań zmierzających do podniesienia poziomu bhp. Raport odzwierciedla stan bhp w budownictwie oraz wskazuje, jak można go poprawić poprzez efektywne działania.

Ustawodawstwo

Dyrektywa Rady UE 92/57/EWG wskazuje potrzebę koordynacji działań wszystkich stron na etapie przygotowywania inwestycji oraz w trakcie prowadzenia robót budowlanych.

- ✓ Inwestorzy lub inwestor zastępczy muszą powołać przynajmniej jednego koordynatora ds. bhp.
- ✓ Inwestorzy lub inwestor zastępczy muszą dołożyć starań, aby plan bhp został przygotowany przed rozpoczęciem budowy.
- ✓ Inwestor zastępczy lub inwestor musi wziąć pod uwagę bezpieczeństwo i higienę pracy przy projektowaniu inwestycji.
- ✓ W trakcie prac budowlanych koordynator (koordynatorzy) musi/muszą zapewnić odpowiednie zarządzanie ryzykiem i przygotować plan w zakresie bhp. Między pracodawcami należy rozwinąć współpracę dotyczącą bhp i zapewnić monitorowanie procedur.

Wybrano szesnaście przykładów działań z całej Europy. W raporcie opisano te przykłady całościowo, podkreślając działania podejmowane na etapie:

- ✓ przygotowania inwestycji
- ✓ robót budowlanych
- ✓ eksploatacji (konserwacji).

Jednakże charakter rozważanych przypadków wskazuje, że działania mogą być podejmowane przez cały okres realizacji inwestycji.

1. Etap przygotowywania inwestycji

Inwestorzy

O poziomie bhp przesądza już decyzja inwestora wybierającego wykonawcę robót. To właśnie ta faza rozstrzyga o podejściu do kwestii bhp. Kontrakty powinny być zawierane na podstawie najkorzystniejszej oferty, tzn. takiej, która jest adekwatna do wyznaczonego celu, odpowiada potrzebom użytkownika i zapewnia równowagę między jakością i kosztami przez cały okres trwania inwestycji. Niezwykle ważne przy wyborze wykonawców jest zadbanie o to, aby byli oni w stanie wykonać prace kompetentnie; dotyczy to również zarządzania bhp.

Planowanie

Na proces planowania należy przewidzieć odpowiedni czas. Wybór projektanta, koordynatora ds. bhp oraz wykonawcy robót powinien odbyć się jak najwcześniej. Takie działania powinny umożliwić omówienie projektu inwestycji i zadbanie, aby, w miarę możliwości, dokumentacja i harmonogram robót zapewniły maksimum bezpieczeństwa. Należy również zwrócić uwagę na wykonanie projektu. Tam gdzie to możliwe należy eliminować niebezpieczne elementy robót oraz ograniczać ryzyko w miejscach, gdzie nie można go wyeliminować. W razie konieczności należy informować o pozostałym, istotnym ryzyku. Często współpraca projektanta i wykonawcy na etapie planowania okazuje się bardzo użyteczna.

(1) Eurostat, ESAW 1999.

Koordinacja kluczowych uczestników: „Partnerstwo dla bezpieczeństwa w budownictwie” — Irlandia

Badanie wypadków śmiertelnych przeprowadzone w Irlandii wykazało, że przyczyny co najmniej 25% z nich bezpośrednio wiązały się z etapem poprzedzającym rozpoczęcie robót. Zakłada się, że częścią podjętego przedsięwzięcia będzie założenie rejestru kompetentnych „Inwestorów zastępczych na etapie projektowania” (PSDS). Odgrywają oni, zgodnie z irlandzkim ustawodawstwem, kluczową rolę w ocenie projektu pod kątem minimalizacji ryzyka na etapie robót.

Projektowanie z wykluczeniem ryzyka — Wielka Brytania

W nowych budynkach bardzo często są stosowane konstrukcje stalowe. W trakcie budowy takich budynków dźwig przenosi stalowe dźwigary i kolumny w celu ich zamontowania w miejscu powstania budynku. Często, aby podnieść stalowy element, opasuje się go pętlą. Istnieje wówczas ryzyko wyslizgnięcia się elementu z pętli. Jednakże ryzyko to można wyeliminować poprzez zaprojektowanie odpowiednich, przednio nawierconych otworów lub klamer.

2. Etap robót budowlanych

Poziom bhp na etapie robót budowlanych zależy wyłącznie od zarządzania. Kierownicy powinni zadbać, żeby prace były zaplanowane, zorganizowane, kontrolowane, monitorowane i nadzorowane tak, aby zapewnić wysoki poziom bhp. Wszystkie osoby powinny zostać przeszkolone i mieć odpowiednie kompetencje, a pracownicy powinni być konsultowani w kwestiach bhp; jednocześnie działania różnych pracodawców prowadzących roboty powinny być skoordynowane.

Szkolenie – Grecja, Włochy, Holandia

Warunkiem właściwego zrealizowania inwestycji budowlanej jest kompetentne wykonywanie zadań oraz odbycie szkoleń przez wszystkich pracowników, łącznie z kierownictwem. Szkolenie pomaga w nabyciu umiejętności, wiedzy oraz odpowiedniego podejścia niezbędnego do właściwego wykonywania pracy, bez stwarzania zagrożenia dla bezpieczeństwa i zdrowia własnego oraz innych osób. Budowa autostrady Egantia w Grecji, obowiązkowe szkolenie „Safe Pass” w Irlandii oraz system zarządzania stosowany przez Mourik w Holandii wskazują, jak istotne znaczenie mają szkolenia.

Monitoring i konsultacje z pracownikami — Finlandia

Metoda monitoringu bezpieczeństwa została wprowadzona w Finlandii w 1992 r. w celu pomiaru poziomu bezpieczeństwa na placach budowy. Pomiar polega na wizytacji całego placu budowy i spisaniu w formie protokołu uwag na temat prawidłowych bądź nieprawidłowych procedur. Do badanych aspektów należą: zwyczaje panujące w miejscu pracy, rusztowania, drabiny, maszyny i inne urządzenia, zabezpieczenia przed wypadnięciem, elektryczność, oświetlenie oraz ogólny porządek. Metoda ta, zastosowana na demonstracyjnym placu budowy, okazała się zarówno skuteczna, jak i łatwa w realizacji. Ważną cechą tego systemu jest to, że w inspekcji biorą udział zarówno pracownicy, jak i kierownictwo.

3. Etap eksploatacji (konserwacji)

Wszystkie nowe budynki powinny być zaprojektowane w sposób umożliwiający ich bezpieczną eksploatację. Może się zdarzyć, że istniejące budynki zostały zaprojektowane bez uwzględnienia możliwości bezpiecznej eksploatacji. We wszystkich przypadkach zastosowanie mają te same zasady bhp, co podczas fazy robót budowlanych. Ważny element stanowi informacja inwestora na temat konstrukcji. Dodatkowym czynnikiem, który należy wziąć pod uwagę, jest obecność osób postronnych w miejscu prowadzenia prac konserwacyjnych.

Prace konserwacyjne bez wyłączania budynku z eksploatacji — Włochy

Prace przeprowadzono w części starego klasztoru, w której obecnie znajduje się biblioteka, muzeum i galeria. W celu zamontowania urządzeń bezpieczeństwa i oświetlenia konieczne było przeprowadzenie robót na szerokiej skali. Nie dało się uniknąć prac w obecności osób postronnych. Firma Quasco opracowała plan bezpieczeństwa i koordynacji dla tego przedsięwzięcia i przez cały czas trwania prac pełniła rolę koordynatora ds. bezpieczeństwa. Firma ta zadbała o ochronę wszystkich osób objętych ryzykiem, a ponadto zdefiniowała środki bezpieczeństwa, które mogą być pomocne w przyszłych pracach konserwacyjnych.

Dalsze informacje

Pełny raport jest dostępny w języku angielskim na internetowej stronie Agencji: <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/>, skąd można go pobrać bezpłatnie.

Raport w formie drukowanej pod tytułem: „Osiąganie wyższego poziomu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w budownictwie” (*Achieving better safety and health in construction*), Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, 2003, ISBN 92-9191-073-2 można zamówić w Biurze Publikacji Wspólnoty Europejskiej w Luksemburgu (<http://europa.eu.int>) lub w jego punktach sprzedaży. Cena wynosi 25 euro (bez VAT).

Niniejsza publikacja z serii *Fakty (Facts)* jest dostępna we wszystkich językach UE pod adresem: <http://osha.eu.int/ew2004/>

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

tel.: (34) 944 79 43 60, faks: (34) 944 79 43 83

E-mail: information@osha.eu.int